

Observatorij – Mnogodejanka se nadaljuje

Ta konec tedna smo bili domenjeni z vodovodarjem, da bi priključil novi hidropak in predfilter, to je filter na nizkotlačnem delu vodovodne napeljave. Prefilter ima prozorno ohišje, zato se poleg nečistoč da videti tudi, ali nizkotlačni del dobro tesni. Če ne, prihaja zrak do impelerja črpalke po tej poti.

Druga možnost je, da ne tesni črpalka sama, bodisi pri osi, bodisi kje na nizkotlačnem delu ohišja. Z vdiranjem zraka smo vsekakor imeli težave. V visokotlačnem delu so poleg vode potovali tudi zračni mehurji, kar je povzročalo udarce in neprijetno brizganje iz pip, ko pa se je dovolj zraka nabralo v črpalki, je črpalka tekla v prazno, se pregrevala in ni vzdrževala dovolj visokega tlaka.

Vodovodar je ugotovil, da mu manjka nekaj ključnih delov za namestitev nove opreme. Praznik, vse zaprto, vse nared za tragični konec.

Pa smo se domislili, da bi preizkusili stari hidropak. Postavili smo ga ob cisterno, vlogo nizkotlačnega dela je igrala toga plastična cev; iz hiše elektrika in zadeva je stekla. Močan curek, brez mehurčkov, a ne enakomeren. Pa si s tem nismo belili že itak belih glav: nepredušno smo zaprli izhod iz črpalke, da bi videli, kako je z zrakom in kako je s tlakom. Hidropak je naredil tlak treh barov, kar je dovolj, in se izklopil sam. Izklopili smo elektriko in previdno odprli visokotlačni del. Nič zraka!

Zrak torej pride v nizkotlačni del, pa smo si ogledali, kako je speljan. Iz cisterne do hiše je napeljana alkatenska cev, v hiši pa je pocinkana železna cev. Odločili smo se, da bomo nadaljevali spomladi, ker utegne biti potrebno razbijanje zidov.

Kaj pa do takrat? Nazaj smo priključili stari hidropak, da nismo popolnoma brez vode.

Seveda ga je potrebno negovati, odzračevati in ročno izklapljati. A mrzlo vodo imamo (v kuhinji tudi toplo) tako, da je stranišče uporabno, umivamo se po mačje, predvsem pa lahko pomivamo posodo.

Konec tega dejanja le ni tako tragičen.

Rok Vidmar

Efemeride november 2020

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

datum	Sonce		Luna		čas
	vzhod	zahod	vzhod	zahod	
01.11.	06:43	16:47	17:28	07:15	CET
05.11.	06:49	16:42	19:54	11:23	CET
10.11.	06:56	16:35	00:21	14:37	CET
15.11.	07:03	16:30	07:04	16:53	CET
20.11.	07:10	16:25	12:29	21:35	CET
25.11.	07:16	16:21	14:32	01:58	CET
30.11.	07:23	16:19	16:28	07:15	CET

Planeti:

- ★ **Merkur** je najlepše viden sredi meseca, ko vzhaja skoraj dve uri pred Soncem. Takrat se iz ozvezdja Device preseli v ozvezdje Tehtnice.
- ★ **Venera** je novembra Danica. Sprva vzhaja okoli pol štirih, konec meseca, ko se preseli iz ozvezdja Device v ozvezdje Tehtnice, pa šele okoli petih.
- ★ **Mars** je v začetku meseca viden do pol petih zjutraj, nato pa zahaja vse bolj zgodaj in konec meseca v ozvezdju Rib zaide okoli treh.

V A B I L O

Vabimo vas na mesečni sestanek, ki bo v torek 17.11.2020 ob 18^h. Sestanek bo potekal predvidoma na daljavo prek povezave <https://public.vid.arnes.si/ADJ%20sestanek%20oktober%202020>. V primeru spremembe bo nova lokacija oziroma povezava objavljena na spletni strani društva. Glavni del sestanka bo predavanje:

Ali obstaja zveza med Jupirovimi pasovi in rezonačnimi geografskimi širinami prožnega Foucaultovega nihala?

Borut Jurčič Zlobec

Raztezek strune nihala s popolnoma prožno vzmetjo je enak dolžini nihala. Precesija tega nihala je 24 ur. Niha v daljici, ki ostane enako usmerjena glede na zvezdno ozadje. Nihalo s popolnoma togo struno (reztezek je nič) je običajno Foucaultovo nihalo. Precesija je odvisna od zemljepisne širine. Obhod se zgodi v času $24 \cdot \sin(\text{zemljepisne širine})$. Obravnaval sem gibanje nihala z elastično struno za različne vrednosti togosti strune na različnih zemljepisnih širinah. Posebej me je zanimala kritična togost, ko nastopi prehod med 24 urno precesijo nihajne ravnine, ki velja za nihalo z idealno elastično struno, in precesijo Foucaultovega nihala. Pri tem sem opazili neko drugo dinamiko, ki me je pripeljala do resonančnih zemljepisnih širin, ki spominjajo na Jupitrove pasove.

Vabljeni!
Bernard Ženko

Dodatne informacije o tem in preteklih predavanjih najdete na <http://www.adj.si>.

-
- ★ **Jupiter** je sprva na nebu do devetih, konec meseca pa zaide že pred osmo. Nahaja se v ozvezdju Strelca.
 - ★ **Saturn** v bližini Jupitra v ozvezdju Strelca sprva zahaja okoli pol desetih, konec meseca pa že ob osmih.
 - ★ **Uran** je v začetku novembra viden vso noč, zahaja pa vse bolj zgodaj in konec meseca v ozvezdju Ovna zaide ob petih.

Urška Pajer

Objavite prispevek!

Mesečnik potrebuje prispevke. Zato pozivam vse, ki želite kaj objaviti, da mi po elektronski pošti pošljete svoj prispevek. Prispevki so lahko raznovrstni: poročilo o opazovanju, slika, risba, zanimiva astronomska novica, predstavitev domačega observatorija ali teleskopa, skratka – karkoli, kar bodo ostali člani društva z zanimanjem prebrali.

Aram Karalič

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejemajo ga brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov jam@adj.si / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE 7. DAN V MESECU** / prispevkov praviloma ne lektoriramo / stavljeno v L^AT_EXu